

วินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญกับหลักเกณฑ์ทั่วไปในกระบวนการสอบสวน
และพิจารณาโทษทางวินัย

นายอาพน เจริญวิรินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-960-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018876

11713480%

THE PROCESS OF DISCIPLINARY INQUIRY APPLICABLE
TO THE ORDINARY PARLIAMENTARY OFFICIALS IN
COMPARISON WITH THE GENERAL PRINCIPLES OF
THE DISCIPLINARY INQUIRY PROCESS

MR. AMPONE CHAROENCHEEWIN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-960-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วิทยข้าราชการรัฐสภาสามัญกับหลักเกณฑ์ทั่วไปในกระบวนการ
การสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัย

โดย นายอาพน เจริญชินทร์

ภาควิชา นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์

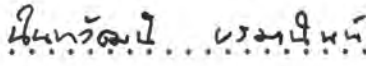

บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรสมบูรณ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์เสริมสุข โกวิทวานิช)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.รังสิกร อุบพงศ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ฤทัย หงส์สิริ)

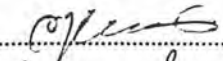
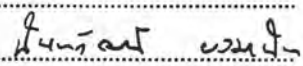
อำพน เจริญศรีวินทร์ : วินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญกับหลักเกณฑ์ทั่วไปในกระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัย (THE PROCESS OF DISCIPLINARY INQUIRY APPLICABLE TO THE ORDINARY PARLIAMENTARY OFFICIALS IN COMPARISON WITH THE GENERAL PRINCIPLES OF THE DISCIPLINARY INQUIRY PROCESS) อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์, 225 หน้า, ISBN 974-582-960-9

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่ากระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัยของข้าราชการรัฐสภาสามัญตามกฎหมาย ก.ร.ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2520) นั้น ได้กำหนดไว้สอดคล้องกับหลักบุคคลไม่อาจเป็นผู้พิพากษาในคดีของตนเอง (Nemo Debet Esse Judex in Propria Causa) หรือหลักปราศจากอคติ (freedom from bias) และหลักการรับฟังคู่กรณีทั้งสองฝ่าย (Audi Alteram Partem) อันเป็นหลักการสำคัญที่ใช้ในกระบวนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยทั่วไปหรือไม่ และศึกษาว่ากระบวนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยของข้าราชการในประเทศสหรัฐอเมริกาและในประเทศฝรั่งเศส กับกระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัยของข้าราชการตุลาการและของข้าราชการอัยการในประเทศไทย ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัยของข้าราชการรัฐสภาสามัญตามกฎหมาย ก.ร.ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2520) ได้กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับหลักการสำคัญที่ใช้ในกระบวนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยทั่วไป โดยกฎ ก.ร.ฉบับดังกล่าวเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจและข้าราชการผู้รับมอบหมาย ซึ่งอาจเป็นผู้มีอคติต่อข้าราชการผู้ถูกกล่าวหา เป็นผู้สอบสวนข้าราชการผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวได้ สำหรับกระบวนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยของข้าราชการในประเทศสหรัฐอเมริกาและในประเทศฝรั่งเศส กับกระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัยของข้าราชการตุลาการและของข้าราชการอัยการในประเทศไทยนั้น ได้กำหนดไว้โดยมีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกันกับหลักการสำคัญที่ใช้ในกระบวนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยทั่วไป

ภาควิชา ..... นิติศาสตร์ .....
สาขาวิชา ..... กฎหมายมหาชน .....
ปีการศึกษา ..... 2535 .....

ลายมือชื่อนิสิต ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C270035 : MAJOR PUBLIC LAW

KEY WORD: INQUIRE/ DISCIPLINE/ PARLIAMENTARY OFFICIALS

AMPONE CHAROENCHEEWIN : THE PROCESS OF DISCIPLINARY INQUIRY
APPLICABLE TO THE ORDINARY PARLIAMENTARY OFFICIALS IN COMPARISON
WITH THE GENERAL PRINCIPLES OF THE DISCIPLINARY INQUIRY PROCESS.
THESIS ADVISOR : Dr.NANTAWAT BORAMANAND, Ph.D. 225 pp. ISBN 974-582-
960-9

This research has the objective to study the disciplinary inquiry process applicable to the ordinary parliamentary officials under the parliamentary official commission rule No.10 (B.E.2520) for the purpose to determine whether or not they are compiled with the general principles of disciplinary inquiry process viz Nemo Debet Esse Judex in Propria Causa, Audi Alteram Partem. In addition, a study on the criteria embodied in the United State of America and France and the process applicable to judicial officials and State Attorneys have also been conducted.

As a result of the research, it has been established that the disciplinary inquiry process applicable to the ordinary parliamentary officials not embraced the general principles of the disciplinary inquiry process mentioned above. Specifically the parliamentary official commission rule allows the supervisor, may be biased against the alledged officials, to be an inquirer the alledged officials. As regard the disciplinary inquiry process both of the United State of America, France, and also the process applicable to both the judicial officials and State Attorneys, have all embodied the general principles of the disciplinary inquiry process.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา.....กฎหมายมหาชน.....

ปีการศึกษา.....2535.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*[Signature]*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*[Signature]*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....*[Signature]*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของท่านอาจารย์
ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและ
ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัย รวมทั้งกรุณาตรวจแก้วิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรสุมบูรณ์
ที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์
และขอขอบพระคุณท่านอาจารย์เสริมสุข โกวิทวานิช ท่านอาจารย์ ดร.รังสิกร อุบพงศ์
ท่านอาจารย์ ดร.ฤทัย หงส์สิริ ที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์และ
เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณต่อท่านอาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ ที่ได้กรุณา
ให้ความอนุเคราะห์ในด้านข้อมูลและเอกสารอันเกี่ยวกับงานวิจัยนี้

การเขียนวิทยานิพนธ์นี้ หากมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาวิชา
นิติศาสตร์อยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บุพการี ตลอดจนคุณครูและอาจารย์
ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในการจัด
ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่านด้วยใจจริง

อาภาพน เจริญชัยรินทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทหน้า	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
สมมติฐานของวิทยานิพนธ์	5
วัตถุประสงค์และขอบเขตในการศึกษา	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	8
บทที่ 1 บททั่วไป	9
ก. แนวความคิดว่าด้วยวินัยและการลงโทษทางวินัยของ ข้าราชการ	9
1. ความหมายของวินัย	9
2. จุดมุ่งหมายของวินัย	16
3. การลงโทษทางวินัย	19
4. ความแตกต่างของการลงโทษทางวินัยและการลงโทษ ทางอาญา	21
ข. ความเป็นมาในการแยกข้าราชการรัฐสภาสามัญออกจาก ข้าราชการพลเรือน	26

	หน้า
บทที่ 2	
กระบวนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยทั่วไปและของ ต่างประเทศ	34
ก. กระบวนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยทั่วไป	34
1. หลักบุคคลไม่อาจเป็นผู้พิพากษาในคดีของตนเองหรือ หลักปราศจากอคติ	38
2. หลักการรับฟังคู่กรณีทั้งสองฝ่าย	41
ข. กระบวนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยของ ข้าราชการในประเทศสหรัฐอเมริกา	43
ค. กระบวนการสอบสวนเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยของข้าราชการ ในประเทศฝรั่งเศส	51
บทที่ 3	
กระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัยของข้าราชการ รัฐสภาสามัญ	59
ก. กระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัยของ ข้าราชการรัฐสภาสามัญก่อนมี พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการ ฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2518 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535)	60
ข. กระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัยของ ข้าราชการรัฐสภาสามัญในปัจจุบัน	78
1. กรณีกระทำผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง	79
2. กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง	81
ค. กระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัยของ ข้าราชการตุลาการ และของข้าราชการอัยการ	142
1. กระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัยของ ข้าราชการตุลาการ	142
2. กระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัยของ ข้าราชการอัยการ	150

	หน้า
ง. วิจัยกรณีกระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษทางวินัยของ	
ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา	171
1. กรณีกระทำผิดวินัยที่ไม่ร้ายแรง	171
2. กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง	172
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	179
บรรณานุกรม	187
ภาคผนวก	192
ประวัติผู้เขียน	225